

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
 ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
 «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
 БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова правління України
 Ректор ДВНУ «Університет менеджменту освіти»,
 М.О. Кириченко
 « 2019 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування

Освітній рівень другий:	магістерський
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
На базі ОКР:	«Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для становлення професіоналізму психолога необхідно забезпечити системність, науковий універсалізм у його особистісній та професійній підготовці. Фахівці, які отримали освітній ступінь бакалавра і бажають продовжити професійну підготовку, повинні володіти комплексом фахових та особистісних компетенцій, які допоможуть їм бути успішними в процесі професійного становлення на магістерському рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія». Для забезпечення наступності у підготовці магістрів із психології як галузі теоретичних досліджень та розробки і впровадження практичних психотехнологій і психотехнік у системі «людина-людина» здійснюється інтеграція навчальних планів та програм, які спрямовані на забезпечення високої ефективності майбутньої професійної діяльності. Вагомим є поєднання в процесі підготовки майбутніх психологів теоретичного компоненту, що проявляється у формуванні знань, умінь і навичок та практичного, який передбачає сформованість особистісних якостей, як-то професійного мислення, професійної самосвідомості, професійної компетентності, а також наявності професійних здібностей до впровадження фахової діяльності психолога.

Отримання абітурієнтом можливості навчатися на магістерському рівні вищої освіти за спеціальністю «Психологія» базується на визначенні рівня його підготовки з таких основних дисциплін як «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Диференціальна психологія», «Психодіагностика».

Успішне професійне становлення майбутнього студента на другому рівні вищої освіти передбачає чітко визначену систему сформованості у нього теоретичних знань та практично зорієнтованих вмінь і навичок з означених курсів, які є основними і фундаментальними у підготовці фахівців в усіх вищих навчальних закладах України. Таким чином, абітурієнт спеціальності 053 «Психологія» повинен мати теоретичні знання з базових курсів психології та сформовані компетентності з прикладних навчальних дисциплін, обсяг яких визначається змістом запропонованої програми.

Форма проведення – усно.

Кількість питань у білеті – 4.

Тривалість підготовки – 30 хв.

Критерії оцінювання: завдання оцінюється за 200 бальною шкалою.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180-200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Психологія як наука, її предмет і завдання. Сучасна система психологічних знань, міжпредметні зв'язки психології. Основні напрямки психології та сучасні тенденції її розвитку. Поняття психіки та свідомості, їх диференціація та співвідношення. Свідомість як вища форма відображення. Функції, структура та фактори формування свідомості. Самосвідомість, її функції та структура. Образ «Я», його склад та призначення. Самооцінка, її види та механізми формування. Загальна психологічна характеристика діяльності, її структура і види. Характеристика базових психологічних результатів діяльності. Онтогенетичні види діяльності людини.

Відчуття та сприймання, їх функції, структура та властивості. Основні сенсорні та перцептивні властивості людини. Пам'ять, її призначення та теорії

функціонування. Характеристика видів і процесів пам'яті. Індивідуальні мнемічні властивості людини. Мислення як пізнавальний процес, його функції та операції. Основні форми та види мислення. Індивідуальні якості мислення людини. Емоції та почуття як вияви афективної сфери особистості, їх функції та різновиди. Основні форми переживання емоційних станів людиною. Поняття афективної культури особистості та її формування. Воля як психологічна категорія, її функції. Вольові дії та якості особистості. Механізми формування вольової регуляції особистості.

Темперамент, його фізіологічні основи та властивості. Характеристика базових типів темпераментів. Поняття про характер як базову властивість особистості. Структура рис характеру. Проблема індивідуального та типового в характері людини. Фактори та вікова динаміка формування характеру. Поняття про здібності та задатки. Теорії детермінації здібностей. Види, рівні та фактори розвитку здібностей.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дубравська Д. М. Основи психології: навч. посіб. / Д. М. Дубравська. – Львів: Світ, 2001. – 280 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. – [3-тє вид., стер.]. – К.: МАУП, 2007. – 256 с.
3. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: навч. посіб. [для студ. вищ. пед. навч. закл.] / П.А. М'ясоїд. – [3-тє вид., стер.]. – К.: Вища школа, 2004. – 487 с.
4. Немов Р. С. Психологія: Словарь-справочник: В 2-х ч. / Р. С. Немов. – Ч.1. – М.: Владос-ПРЕСС, 2003. – 304 с.
5. Общая психология: Словарь / А. В. Петровский (ред.). – М.: ПЕРСЭ, 2005. – 250 с.
6. Основи психології: підруч. [для студ. вищих навч. закл.] / О.В. Киричук [заг. ред.], В.А. Роменець [заг. ред.]. – [6-тє вид., стер.]. – К.: Либідь, 2006. – 632с.
7. Сергєєнкова О.П. Загальна психологія: навч. посіб. / О.П. Сергєєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с. 5
8. Скрипченко О. В. Загальна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2005. – 464 с.
9. Цимбалюк І. М., Яницька О. Ю. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Професіонал, 2004. – 215 с.

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Психічний розвиток людини, його показники й особливості. Характеристика чинників психічного розвитку. Поняття психологічного віку людини. Аналіз вітчизняних теорій психічного розвитку дитини. Концепції психічного розвитку дитини: біогенетичні та соціогенетичні напрямки.

Загальна характеристика психічного розвитку немовлят. Особливості психічного розвитку дитини в ранньому дитинстві. Специфіка становлення особистості в період раннього дитинства. Психічний розвиток дитини в молодшому шкільному віці. Роль учіння молодших школярів для формування їх пізнавальних і особистісних якостей. Початкова шкільна дезадаптація: причини, ознаки і способи корекції. Роль дошкільного періоду в процесі становлення особистості. Психологічні особливості

дошкільнят. Шкільна зрілість дошкільнят, її зміст та особливості формування. Психічний розвиток підлітків. Специфіка взаємин підлітків з дорослими та ровесниками. Психологічні аспекти важковиховуваності підлітків. Психологічні особливості юнацтва. Інтелектуальні та особистісні зміни в юнацькому періоді. Характеристика самовизначення як центрального психічного прояву юнацтва.

Психологічні особливості раннього дорослого віку. Самореалізація особистості в сімейній та професійній сферах. Типові психологічні кризи ранньої дорослості. Функціонування психіки людини періоду середньої дорослості. Криза середини життя: детермінація та симптоматика. Особистісні зміни в середньому дорослому віці. Психологічні особливості людей похилого віку. Проблема збереження особистісної ідентичності та специфіка соціальних взаємин в пізньому дорослому віці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: учеб. пос. [для студ. вузов] / Г.С. Абрамова. – М. : Академический Проект, 2000. – 624с.
2. Аверин В.А. Психология человека от рождения до смерти. Младенчество. Детство. Юность. Взрослость. Старость: Полный курс психологии развития: учеб. пос. [для студ. вузов, обучающихся по направлению и специальностям психологии] / А. А. Реан [ред.]; В.А. Аверин, Ж.К. Дандарова, А.А. Деркач та др. – [2-е изд.]. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 411 с.
3. Крайг Грэйс. Психология развития / Н. Мальгина [пер.с англ.]. – [7-е изд., междунар.]. – СПб. : Питер, 2003. – 988 с.
4. Кулагина И. Ю. Возрастная психология. Развитие человека от рождения до поздней зрелости: учеб. пос. [для студ. высш. спец. учеб. завед.] / И.Ю. Кулагина, В.Н. Колюцкий. – [2-е изд.]. – М. : Творческий центр «Сфера», 2008. – 464 с.
5. Максименко С. Д. Генетическая психология: Методологическая рефлексия проблем развития в психологии / С.Д. Максименко. – М. : Рефл-бук, 2000. – 319 с.
6. Обухова Л. Ф. Детская возрастная психология: учеб. пос. [для студ. вузов] / Л.Ф. Обухова. – [3-е изд.]. – М.: Педагогическое общество России, 2000. – 444 с.
7. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / В.М. Поліщук. – Суми : Університетська книга, 2007. – 330 с.
8. Савчин М. В. Вікова психологія: навч. посіб. / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – [2-ге вид., стер.]. – К. : Академвидав, 2009. – 359 с.
9. Сергєєнкова О.П. Вікова психологія: навч. посіб. / О.П. Сергєєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасєка. – К.: Центр учбової літератури, 2012 – 384 с.
10. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – [вид. 2-ге, доп.]. – К.: Каравела, 2008. – 399 с.

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Підходи до психологічного тлумачення особистості, її структури та чинників формування. Зміст, механізми та інститути соціалізації особистості. Етапи та

структура процесу соціалізації. Засвоєння гендерних ролей. Чинники гендерної соціалізації особистості. Соціально-психологічної дезадаптації особистості.

Поняття спілкування, його зміст, цілі та функції. Види спілкування. Стратегії міжособистісного спілкування. Комунікативна та перцептивна сторони спілкування. Механізми взаєморозуміння. Бар'єри взаєморозуміння. Вербальна та невербальна комунікація. Чинники ефективності спілкування.

Підходи до проблеми взаємодії в соціальній психології. Взаємодія і спільна діяльність. Види міжособистісної взаємодії. Деструктивні форми взаємодії, їх різновиди. Взаємозв'язок агресії і культури. Сутність конфлікту. Види конфліктів у міжособистісній взаємодії та причини їх виникнення. Динаміка конфлікту. Стратегії поведінки учасників конфлікту. Альтруїстична поведінка у взаємодії, її мотивація та наслідки. Природа альтруїстичної поведінки. Специфіка соціальної взаємодії на рівні дружби. Дружба людей на різних етапах життєвого циклу. Загальна характеристика міжособистісного впливу. Механізми міжособистісних впливів та способи захисту від негативних впливів. Види психологічного впливу.

Поняття малих соціальних груп та підходи до їх класифікації. Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи та структуру взаємовідносин у ній. Сім'я як соціальний інститут. Функції та специфіка сімейного спілкування. Прийняття групового рішення. Відмінності між груповими та індивідуальними рішеннями. Поняття «групова динаміка» та «групові процеси». Механізми групової динаміки. Поняття «керівник» та «лідер». Теорії лідерства. Етапи входження особистості в групу. Детермінанти конформності та рівні конформної поведінки людини. Сутність, функції та структуру соціальної установки. Особливості взаємозв'язку соціальної установки та поведінки особистості.

Класифікація великих соціальних груп. Ознаки та структура великих соціальних груп. Натовп, маса, публіка. Поняття «етнічні групи», «національна свідомість» та «національний характер». Психологічні особливості українського національного характеру.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева Г.М. Зарубежная социальная психология XX столетия. Теоретические подходы: учеб. пос. [для вузов, обучающ. по спец. "Психология"] / Г.М. Андреева, Н.Н. Богомолова, Л.А. Петровская. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 286 с.
2. Ануфрієва Н.М. Соціальна психологія: навч.-метод. посіб. / Н.М.Ануфрієва, Т.М.Зелінська, Н.О.Єрмакова. – К.: Каравела, 2009. – 216 с.
3. Аронсон Элиот. Социальная психология: Психологические законы поведения человека в социуме / Эллиот Аронсон, Уилсон Тим, Эйкерт Робин [пер. с англ.]. – [5-е междунар. изд., доп. и расшир.]. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2004. – 558 с.
4. Бэррон Р. Социальная психология: ключевые идеи / Р.Бэррон, Д.Бирн, Б.Джонсон [пер. с англ.]. – [4-е изд.]. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с.
5. Волянська О. В. Соціальна психологія: навч. посіб. / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К. : Знання, 2008. – 275 с.
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. / В.В. Москаленко. – [вид. 2-ге, виправ. та доп.]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
7. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: навч. посіб. / Л. Е. Орбан- Лембрик. – К. : Академвидав, 2005. – 448 с.
8. Социальная психология: словарь-справочник / [под. ред.В.Крысько]. – СПб.: Питер, 2008. – 752 с.
9. Соціальна психологія в Україні: Довідник / АПН України; Інститут

соціальної та політичної психології / М. М. Слюсаревський [ред.]; Л.П. Булах [упоряд.]. – К.: Міленіум, 2004. – 195 с. 10. Шихирев П. Н. Современная социальная психология: учеб. пос. [для вузов] / П.Н. Шихирев. – М.: Институт психологии РАН; КСП+, 2000. – 446 с.

ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Індивідуальна специфіка психічних процесів. Індивідуальний стиль діяльності та поведінки людини. Типологічний підхід у диференціальній психології. Особистісні психологічні відмінності. Поняття індивідуальності та сучасні моделі індивідуальності людини. Механізми формування і розвитку індивідуальності. Статеві-вікові відмінності між людьми. Інтелект в структурі особистості. Сутність інтелектуального коефіцієнту IQ та емоційного інтелекту (EQ). Відмінності в інтелекті, обумовлені спадковими факторами та соціокультурним середовищем. Поняття стилю у сучасній психології. Типологія стильової поведінки. Індивідуальний стиль діяльності та його компоненти. Особливості когнітивного стилю людини та характеристика його параметрів. Спадковість і середовище в детермінації інтелектуальних відмінностей. Стильові характеристики пізнавальних процесів людини.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. Индивидуальные и групповые различия в поведении / А. Анастаси. – [пер. с англ.]. – М.: ЭКСМО- Пресс, 2001. – 752 с.
2. Ахвердова О. А. Дифференциальная психология. Теоретические и прикладные аспекты исследования интегральной индивидуальности: учеб. пос. / О.А.Ахвердова, Н.Н. Волоскова, Т.В.Белых. – СПб.: Речь, 2004. – 168 с.
3. Государев Н.А. Дифференциальная психология в вопросах и ответах: учеб. пос. / Н.А. Государев. – М.: Ось-89, 2006. – 110 с.
4. Кондрашихина О. А. Дифференциальная психология: учеб. пос. / О.А. Кондрашихина. – Севастополь: Стрижак-пресс, 2005. – 196 с.
5. Либин А.В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций: учеб. пос. [для студ. вузов, обуч. по направлению и спец. Психология] / А.В.Либин. – [3. изд., испр.]. – М.: Смысл; Издательский центр "Академия", 2004. – 527 с.
6. Машков В.Н. Дифференциальная психология человека / В.Н. Машков – СПб.: Питер, 2008. – 288 с.
7. Нартова-Бочавер С. К. Дифференциальная психология: учеб. пос. [для студ. вузов, обучающихся по психол. спец.] / РАО; Московский психолого- социальный ин-т. / С.К. Нартова-Бочавер – М.: Флинта; Московский психолого-социальный ин-т, 2003. – 280 с.
8. Романовська Л. І. Диференційна психологія: навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / Л.І. Романовська, Л.О.Подкоритова. – Л.: Новий Світ 2000, 2008. – 235 с.

ПСИХОДІАГНОСТИКА

Психодіагностика як науку: предмет, завдання, складові, функції. Основні принципи психодіагностики та правила використання психодіагностичних методик. Морально-етичні норми проведення психологічного діагностування. Загальна характеристика методів психодіагностики та підходи до їх класифікації. Умови організації психодіагностичного обстеження. Специфіка психодіагностичної роботи з різними віковими категоріями дітей. Характеристика змінних мети обстеження, особистості досліджуваного, особистості психолога та ситуативної змінної. Сутність психологічного діагнозу. Рівні психологічного діагнозу: симптоматичний, етіологічний, типологічний. Ситуації психодіагностики. Вимоги до психометричної підготовки психолога. Способи оцінки валідності психодіагностичних методик та прийоми перевірки їх надійності.

Об'єктивний, суб'єктивний і проєктивний діагностичні підходи. Поняття «тест». Основні вимоги до використання психодіагностичних тестів, правила організації й проведення тестування. Специфіка проєктивної психодіагностики, її переваги та недоліки. Види проєктивних методик та особливості їх використання. Поняття психологічного експерименту, його особливості та види. Стандартизовані самозвіти (тести-опитувальники, відкриті опитувальники, шкальні техніки). Причини невірогідності самозвітів. Основні проблеми конструювання та використання особистісних опитувальників. Найвідоміші типологічні опитувальники. Характеристика основних напрямків психодіагностичної роботи в трудових організаціях підприємства. Психодіагностика в психоконсультативній практиці. Психодіагностика міжособистісних відносин. Специфіка діагностики психологічного клімату та рівня розвитку малої соціальної групи. Основи професійної психодіагностики. Методики діагностики мотиваційної сфери та спрямованості особистості.

Характеристика найбільш відомих методик діагностики інтелекту. Особливості діагностики самоствавлення особистості. Основні класи методик психодіагностики самосвідомості. Особливості діагностики порушень розвитку та емоційно-особистісної дезадаптації. Зміст та засоби діагностики емоційно-вольової сфери. Наукові напрямки психологічних досліджень, їх типологія та ознаки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анастаси А. Психологическое тестирование / А. Анастаси, С. Урбина. – [7-е изд., междунар.]. – СПб. : Питер, 2003. – 687 с.
2. Бодалев А. А. Общая психодиагностика / А. А.Бодалев, В. В.Столин, В.С.Аванесов и др. – СПб. : Речь, 2003. – 439 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика: учеб. [для вузов] / Л.Ф. Бурлачук. – СПб. и др. : Питер, 2003. – 350 с.
4. Корольчук М. С. Психодіагностика: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / М.С. Корольчук [заг.ред.], В.І. Осьодло. – К. : Ельга; Ніка-Центр, 2004. – 399 с.
5. Немов Р. С. Психология: учеб. [для студ. высших пед. учеб. заведений] : В 3 кн. / Р.С. Немов. – [4-е изд.]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000.– Кн. 3. – 640 с.
6. Психодіагностика / Л. Терлецька [упоряд.], О. Главник [упоряд.]. – К.: Шкільний світ, 2002. – 112 с.

7. Скребець В. О. Основи психодіагностики: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.О. Скребець. – К. : Слово, 2003. – 192 с.
8. Терлецька Л. Г. Шкільна психодіагностика / Л.Г. Терлецька. – К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 117 с.
9. Шевандрин Н. И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности / Н.И. Шевандрин. – М.: Владос, 2001. – 512 с.
10. Энциклопедия психодиагностики. Психодиагностика детей / Д.Я. Райгородский [ред.-сост.]. – Самара: Бахрах-М, 2008. – 623 с.